

BIO zahrádky pro budoucnost

Vypěstujte si svou vlastní živou stravu!

Studie, které vypracoval mimo jiné i Rodákův výzkumný institut zemědělských systémů (Emmaus, Pensylvánie), ukazují, že hektarový výnos a energetická účinnost pěstování není nikde vyšší než na malých, s láskou obdělávaných, intenzivně využívaných plochách.

Tak začíná jedna z úvodních kapitol knihy známého etnobotanika Wolfa-Dietera STROLA: NAŠE BIO ZAHRÁDKA, Zdravé domácí potraviny po celý rok. Autor v ní píše, jak připravit půdu, vypěstovat sazeničky, připravit vysoce kvalitní kompost, přírodním způsobem bojovat se „škůdci“ a mnoho dalších věcí. Knihu vydalo nakladatelství Fontána, Horní nám. č. 5, 772 00 Olomouc, tel.: 585 221 400, www.fontana.ws. Pokračujeme v ukázce:

Odborná komise IAASTD (International Assessment of Agricultural Knowledge, Science, and Technology for Development, Mezinárodní hodnocení zemědělských technologií a vědy pro rozvoj), která je mimo jiné sponzorována i Organizací OSN pro výchovu, vědu a kulturu UNESCO i Světovou zdravotnickou organizací WHO, dospěla na své schůzce v Johannesburgu v dubnu roku 2008 ke stejnému závěru: **Problém hladu a chudoby lze nejlépe řešit na lokální úrovni, v ekologicky poškozených oblastech dokážou drobní rolníci a zahradníci vypěstovat mnohem více potravin než pře-technizované agrární závody.**

To se ukázalo v zahrádkářských koloniích ve zpusťované poválečné Evropě. Mohli jsme to vidět v Sovětském svazu, kde každý člověk mohl mít svou soukromou zahrádku. Tehdejší sovětské impérium se hroutilo v důsledku naprosto nekompetentního hospodářství. Kdyby se prostí obyvatelé měst nemohli stáhnout na svou daču (ruské označení pro obytný zahradní domek v přírodě), dospělo by to k ještě horším koncům. Pouze na těchto malých soukromých pozemcích, které představovaly pouhé jedno procento celkově obdělávané půdy, vyprodukovali tehdy sovětské občané 30 procent potravin celého Sovětského svazu. Naproti tomu 99 % půdy a pastvin jednotných zemědělských družstev (kolchozů) a státních podniků (sovchozů) dokázalo vyprodukovat jen 70 % potravin – a to ještě s velkými subwencemi.

Amišové, společenství s perspektivou

Amišové, etnikum severoamerických pensylvánských farmářů hovořící ale-mansko-falským nářečím a odmítající všechny moderní technologie včetně elektriny a motorů, produkuje na svých

farmách stejné množství potravin jako kapitálové a energeticky intenzivní farmářské korporace. Ovšem se spotřebou energie nižší o 87 %! Tady bychom měli začít pozorně poslouchat. Dodavatelé energie jsou koně, kteří navíc produkují i hnojivo a neudusávají půdu tolik jako těžké zemědělské stroje, dále jednoduchá větrná kola a tělesná práce. Model funguje dobře, nelze jej však přenést na celou společnost.

Seznámil jsem se s Amiši ještě jako chlapec ve venkovské oblasti Ohia. V našem sousedství se ještě koncem 60. let nacházela kovárna, v níž si nechávali okovat své tažné koně. Často jsem s nimi hovořil. Ve studených zimách středozápadu s množstvím sněhu projížděli se svými koňskými povozy, zatímco automobily „normálních“ obyvatel zůstávaly uvízlé v závějích. Výpady proudy pro ně nebyly žádný problém, stejně málo se zajímali o ceny benzínu. Dokážou se prostě postarat sami o sebe zcela samostatně.

Jako novokřtěnci byli Amišové vyhnáni kolem roku 1700 ze své vlasti ve Švýcarsku, Bavorsku, Alsasku a Falci. Usadili se převážně v Pensylvánii. Dnes žijí ve společenství velkých rodin s mnoha dětmi společně s rodiči a prarodiči v zemědělských usedlostech, o něž vzorně pečují, ovšem není to zadarmo. Tady je zapotřebí každé ruky. Děti začínou pomáhat od útlého věku, v okamžiku, kdy jsou toho schopny – krmí slepice, plejí záhony, okopávají zeleninu, popřípadě sklízí jahody. Amišové mají své vlastní školy, kde učí děti to nejdůležitější, a to na vysoké úrovni: počítat, psát a z řeči angličtinu a spisovnou němčinu, tu poslední proto, aby mohli číst v bibli. Delší školní docházka by podle Amišů děti zkažila, zkomplikovala by jim myšlení do té míry, že by již nebyly schopny rozumně a účelně pracovat. Rodina se drží nepsaného tradičního řádu a rozdělení funkcí, jež fungovalo v evropských venkovských oblastech po celá staletí, neřkuli tisíciletí. Mívá obvykle 5 – 8 dětí a o jejich výchovu se starají oba rodiče. Ženy se starají o chod domácnosti, velkou zahradu a malá zvířata, o mletí mouky a pečení chleba, zavařování a lisování šťáv, zodpovídají za léčení a za přípravu léků. Muži orají pole s pomocí koní, starají se o velká hospodářská zvířata, stavějí stavby a zajišťují styk s vnějším světem.

Společnost, jež nezná stres

Život Amišů je pracovní intenzivní. Přesto však ve své práci nacházejí zalíbení a naplnění. Není to nic abstraktního, odcizeného, protože každý ví, že to, co dělá, je nezbytné. Lidé

nepracují tupě jen proto, aby sami pracovali, ale pracují společně s druhými v zábavných součinnostech. Když je oddán mladý pár, sejde se celé společenství (okrsek), aby novomanželům společnými silami postavilo dům i s dvorem. Televize, video, počítače, auta, móda a konzumní způsob života nejsou součástí jejich světa a nepatří do něj ani stres, jak jej známe. Jinými slovy: Tato vyspělá a samozásobitelská společnost je nám naprosto cizí. My naopak žijeme v komplikovaně strukturované, převážně městské společnosti, kde je společenské spojení obvykle redukováno na tu nejménš rodinnou jednotku, jejíž staří členové jsou odsunuti do domova pro seniory a děti do totálních škol, kde státní péče do značné míry nahrazuje společenskou vzájemnost a podporu a o obsah života se starají peníze a konzumace. Amišové by očividně měli větší šanci přežít, kdyby nakonec došlo k tomu, že náklady na energie vzrostou přeshraničně a společnost začne kolabovat.

Dnes se samozřejmě nemůžeme mávnutím kouzelného proutku změnit v zemědělce Amiše, stejně jako se nemůžeme změnit v indiánské lovce a sběrače, abychom dokázali přežít období krize. Přesto však mu nemusíme být vydání bezmocné napospas.

Rodinné zahrady

Už malá rodinná zahrádka může sehrát v časech vzrůstajících cen potravin důležitou roli. Rovněž není k zahození, když budeme znát jedlé divoké rostliny a léčivé byliny. Když bude mít čtyřčlenná rodina k dispozici pozemek o rozloze 500 čtverečních metrů a méně než 250 pracovních hodin, dokáže vlastními silami pokrýt svou celoroční spotřebu zeleniny, salátu a brambor. Vypočítal to zahradnický expert Bernard Schönauer. Se zahradou o rozloze 3000 čtverečních metrů se větší rodina dokonce dokáže zásobovat vejci, masem a medem, pokud v zahradním společenství žijí rovněž králíci, holubi, slepice a včely. Na větším pozemku dokonce můžeme chovat ovce, kozy nebo vepře. Tato zvířata nám navíc budou dodávat cenné hnojivo a materiál do kompostu, protože i „drobné domácí zvířectvo produkuje hnůj“! S rozlohou větší jednoho hektaru pak už můžeme chovat krávu a založit si rybník pro chov kaprů.

Když začne haprovat komplexní centralizovaná zásobovací síť, přeprava i dodávky energie, pak nastanou problémy. Státní potravinové rezervy, které mohou být rozdělovány v případě katastrofy nebo stavu nouze, byly již několikrát snižovány.

Wolf-Dieter Strol